

Høringsuttalelse vedr. «Høring - Fremtidig skole- og tilbudsstruktur...»

På vegne av bondelagene i Solør; Våler, Åsnes, Hof og Grue, ønsker vi å uttale oss om denne saken. Vi mener at avvikling av skolested Flisa med Studiespesialisering og Elektro (alternativ 1), og eventuelt skolested Sønsterud (alternativ 2) vil være svært uheldig.

Det hviler et stort ansvar på dere som skal vurdere og avgjøre denne saken. De samfunnsmessige konsekvensene av å fjerne 60-100 studieplasser på mindre steder som Solør er mye større enn å gjøre det samme i byene i innlandet. Det å fjerne studiesteder som Flisa vil i praksis være en irreversibel prosess; tersklene for gjenoppretting vil bli høye.

Hele premisset for høringen i fylkeskommunen var synkende elevtall i Innlandet, samt regionene Sør-Østerdal og Kongsvinger som Solørkommunene tilhører. Dette stemmer ikke for Solør der det ser ut til at bunnen er nådd i lave barnekull. Eksempelvis har Grue utfordringer med for lite barnehageplasser, og Våler sin nybygde storskole har mye større årskull enn den er planlagt for. Disse barna skal i overskuelig framtid inn i videregående skole. Høringsrapporten vurderer avgangselever fram til 2038, altså barn født ca 2020, og her estimeres det at antall avgangselever fra Åsnes og Grue øker i 2038 (side 51). Denne trenden fortsetter i årskullene født etter 2020. Den positive befolkningsutviklingen henger bl.a. sammen med «Flytt hjem»-kampanjer over mange år, at folk ser verdien i å bosette seg på mindre plasser etter en pandemi, høy tilflytting fra utlandet og muligheter for hjemmekontor med nettbaserte løsninger.

Det er grunn til å tro at verdensbildet med uro og miljøendringer vil bidra til økt innbyggertall i Solør, da ulike former for beredskap vil bidra. Forsvaret har vedtatt å ta i bruk Haslemoen leir i Våler, noe som vil bidra med å bosette familier og dermed rekruttere til Solør videregående i umiddelbar framtid. Jordbruket i Solør er også svært viktig i beredskapsperspektivet, med økt fokus på selvforsyning. Bosetning og infrastruktur i Solør er lite berørt av naturkatastrofer som vi ser stadig mer av, og vi anser Solør som et attraktivt bosettingsområde i framtiden.

Solørsamfunnet er nært knyttet til primærnæringene, men også mye industri. Vi er Norges største potetdistrikt og er en av landets viktigste skogregioner. Direkte og indirekte gir dette mange arbeidsplasser og et behov for utdanning som favner vidt innenfor både ulike yrkesfag og høyere utdanning. Utdanningsnivået i Solør ligger dessverre under snittet for både Innlandet og Norge generelt, vi kan ikke se at dette bedres ved å legge ned lokale skoletilbud. Statistikk viser også at høyere utdanning går i «arv» fra foreldre til barn, derfor er det svært viktig at vi i Solør får beholde Studiespesialisering på Flisa. Hvis ikke får vi raskt en omvendt spiral, hvor familier med høyere utdanning velger bort Solør.

Studiested Flisa fungerer svært godt i sin nåværende form. Oppfyltingsgraden er høy, og parametre som karakterer, gjennomføringsgrad og trivselsundersøkelser er av de aller beste i fylket. Med bakgrunn i den gode kvaliteten som studiested Flisa leverer kan det kanskje heller være en ide å styrke tilbudet på Flisa, eksempelvis med flere paralleller på Elektro (gode søkertall) og å utnytte kompetansen på Studiespesialisering til for eksempel nettbasert linje.

Studiespesialisering på Flisa ligger gunstig til i forhold til offentlig kommunikasjon og plassering i Solør. Tar man for seg kartet og halverer avstanden mellom Flisa og skolene på Elverum og Kongsvinger, så havner man over i tynt befolkede områder tett opp til kommunegrensene mot Elverum i nord og Kongsvinger i sør. Kanskje bør dagens grenser for nærskoleprinsipp endres til at alle elever i Solørkommunene sogner til Solør videregående? Det vil være ytterst få elever, om det i

det hele tatt er noen som vil komme uheldig ut av en slik endring i nærskoleprinsippet med tanke på skolevei.

I tillegg har Solør videregående gjennom mange årtier utviklet jordlaboratoriet på Flisa som har vært og er et unikt tilbud for lærere, elever og bønder (samhandling, nærhet og utvikling). Elevene som arbeider ved jordlaboratoriet, får praktisk innlæring. De tar med seg verdifull erfaring inn i videre studier og vil ha et godt fortrinn i relevante studier. I forbindelse med forslag til ny gjødselsforskrift vil antall jordprøver som må analyseres fordobles. En styrking av den lokale jordlabben vil kunne gi et tilbud til flere over et større nedslagsfelt, og samtidig være en styrke for det omfattende landbruket i vår region. Dette vil være bærekraft i praksis. Det er også verdt å merke seg at driften av jordlaboratoriet gir inntekter til skolen.

Naturbruk på Sønsterud ser vi på som svært viktig for å kunne rekruttere folk inn i primærnæringene, spesielt skognæringen. Skolen har gjennom mange års drift fått bygget opp god kompetanse, tilpassede områder og utstyr. Det er også positive samhandlinger i at avdelingen i Våler får tilgang på maskiner å lære opp mekanikere på, samt at bedriften Skogplanter Innlandet holder til på samme området på Sønsterud. Denne bedriften samlet nettopp planteproduksjonen sin på Sønsterud. Skogselskapet i Hedmark og Åsnes kommune eier i dag skogen som elevene praktiserer i. Partene i skognæringen ønsker mer kompetent arbeidskraft i fremtiden, og ikke mindre. Vi vet blant annet at nyutdannede elever fra universitet i Ås får praktisk trening på Sønsterud. I tillegg startet det i høst opp ny linje på Sønsterud innen Jakt og viltforvaltning, noe som absolutt speiler ressursgrunnlaget i vårt distrikt.

Dersom studietilbudet reduseres i Solør, vil det kunne medføre at elever velger «feil» linje ifht interesser og evner og at de derfor ikke fullfører videregående. Det er også større risiko for at elever pga rift om plasser får skoletilbud langt unna hjemmet. Det er stor forskjell på det å *velge* å bo på hybel og det å *måtte* bo på hybel. Det passer ikke for alle å flytte hjemmefra som mindreårig. Det er heller ikke slik at alle hjem har råd til å ha et barn på hybel.

Det er også en verdi i å ha mindre skolemiljøer, det er mer gjennomsiktlige forhold og dermed lettere å fange opp ulike problemstillinger rundt psykisk uhelse og sårbarhet. Det kan være lettere å tilpasse læringssituasjonen til dynamikken i elevgruppa. At ungdommene går på skole i nærmiljøet gjør også at forholdene rundt ungene er mer gjennomsiktlige for foresatte, slik at det er enklere og raskere å ta tak i f.eks. rus og mobbing.

Nedleggelse av studiested i Solør, vil få store innvirkninger på deltagelse i lokalsamfunn og organisasjonsliv. Dersom ungdommene får lenger skoleveg, eller flytter på hybel, blir det f.eks. vanskeligere å fortsette med fotball eller annen idrett. Vi risikerer at ungdommen slutter med idrett når de er ferdige i grunnskolen, og at det blir et for dårlig grunnlag til å opprettholde idrettstilbud og lignede. At ungdommen mister tilknytning til Solør, ser vi ikke positivt på med tanke på rekruttering til bondeyrket. Det blir verre å rekruttere nye generasjoner til å ta over gårder dersom lokalsamfunnet mangler tilbud i framtida.

Videregående skole er en infrastruktur-oppgave. Når strukturen i Innlandet nå skal vurderes, og det kan komme til å få store konsekvenser for lokalsamfunn som Solør, så må samfunnsøkonomien i hele prosjektet belyses før beslutninger tas. Det er svært mange faktorer som spiller inn i det totale økonomiske bildet, utover pris per elevplass. I rapporten kommer det frem at økonomiske konsekvenser ikke er vurdert i stor grad. Dette mener vi er for tynt beslutningsgrunnlag. Vi mener dere uansett må vurdere de mikroøkonomiske perspektivene i de ulike alternativene, men at man så må løfte spørsmålene opp på makronivå. Lokalsamfunn, lokale bønder, idrettslag med mer. Hva er det verdt?

Med vennlig hilsen

Bondelagene i Solør

Våler Bondelag

Åsnes Bondelag

Hof Bondelag

Grue Bondelag

Hans R. Morønning
Sign.

Ingrid F. Mehl
Sign.

Halfdan Nergård
Sign.

Håkon C. Sletten
Sign.